

cujú v duchu a dľa smerníc londýnskej čs. vlády, ktorej autoritu bezpodmienečne uznávajú. 553

Územie, ktoré sme v prvých dňoch odboja obsadili, držíme i naďalej v rukách i proti materielnej a technickej presile Nemcov a vojska bratislavskej vlády. Najnovšie počuf, že Nemci odzbrojú slovenské vojenské jednotky i v Bratislave a posielajú ich na práce do ríše.

Aby sme udržali nami obsadené územie, potrebujeme nutne pomoc, menovite letectvo s dobre vybavenou technickou výzbrojou. Dúfame, že žiadaná a veľmi potrebná pomoc príde zavčasu, aby sme v započatom odboji a v oslobodzovacej akcii zvíťazili.

Tešíme sa na zdarné výsledky spoločnej práce a na skoré videnie sa v slobodnej republike československej.

Prijmi, drahý pán prezident, srdečný môj pozdrav, ako i pozdrav verných mojich spolupracovníkov.

Tvoj verne oddaný:
Dr. Vavro Šrobár.

SŤA Praha. Ch 37-91-29/357—358. Záznam dešifrovanej došlej depeše. Strojopisný priepis.

331

1944, september 21. [Banská Bystrica.] — Situačné hlásenie veliteľa 1. čs. armády gen. J. Goliana a zpravodajského dôstojníka mjr. J. Krátkeho, zaslané rádiatelegraficky čs. MNO v Londýne.

VI 0921201/44

Situace je opět vážná. Okamžitý příchod druhé brigády je nutný, jinak je nebezpečí, že během několika dní ztratíme jediné letiště Tri Duby a stáhneme se do hor.

Gama — Zdena.

SŤA Praha. D 20-32-36/125. Záznam dešifrovanej došlej depeše. Strojopisný priepis.

332

1944, september 21. [Banská Bystrica.] — Hlásenie veliteľa 1. čs. armády gen. J. Goliana o ústupe z údolia Turca, zaslané rádiatelegraficky hlavnému veliteľovi gen. S. Ingrovi do Londýna.

VI — 0921203/44

V důsledku proniknutí Němců údolím Nitry do údolí Turce nařídil jsem údolí Turce vyprázdnit a stáhnout se na západní svahy Velké Fatry—Kremnicu—Žarnovicu—Krupinu—Mýtnou—Sásovou—Dobšinou—Malužinou a severní svahy

554 Nízkých Tater. Situace je těžká, bez pomoci neudržitelná. Okamžitý příchod brigády je nutný. T. č. mám pět tisíc nevyzbrojených vojáků — chybí zbraně. V Martině zůstává 1200 vojáků a partyzánů s úkolem bránit Martin a rušit tyl nepřítel.

Ley.

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/5/1. Záznam dešifrovanéj došlej depeše. Strojopisný priepis.

333

1944, september 21. [Banská Bystrica.] — Žiadosť SNR o vysvetlenie zmien v čs. vláde a o korektúru rozhlasových komentárov, zaslaná rádiatelegraficky do Londýna.

VI — 0921205/44

Tajné:

Vzhľadom na nutnosť spolupráce medzi čs. vládou a SNR v zásadných otázkach zdôraznenú v telegrame prez. Beneša z 14. 9., žiadame o vysvetlenie zprávy londýnskeho rádia 19. 9. o rekonštrukcii vlády a menovaní nového veliteľa čs. vojsk na Slovensku.¹

SNR.

Tajné:

SNR žiada, aby rádio nekomentovalo naše povstanie s tým, že za 3 týždne nevedeli ho Nemci zlikvidovať napriek tomu, že ide o ich prestíž.² Faktom je, že bojujeme proti nezrovnateľne lepšie vybaveným vojskám. Dosavadný spôsob komentovania mohol by prispieť k dosadeniu ďalších nemeckých jednotiek a použitiu drastickjších represálií.³

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/4. Záznam dešifrovanéj došlej depeše. Strojopisný priepis.

¹ K tejto otázke sa vyjadril rádiogramom z 22. septembra aj zpravodajský dôstojník Krátký. Oznámil do Londýna: „Rekonstrukce vlády, jmenování gen. Viesta, jmenování min. N. O. — ohlašování hned rozhlasem, bez předchozího dotazu SNR je zde považováno za nesprávné a může ohrozit spolupráci SNR s Vámi. Osobní názor Zdena.“ (VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/4.) — Odpoveď čs. vlády z 25. 9. 1944 — viz dokument čis. 354.

² S podobnou žiadosťou o správne komentovanie priebehu povstania sa obrátila SNR do Londýna 19. 9. 1944. V rádiograme, označenom šifrou O 091918/44 sa hovorí: „Treba vyvracať zprávy, kolujúce na záp. a vých. Slovensku, že národné povstanie je obmedzené len na Ban. Bystricu a je temer zlikvidované. Ľudia prichádzajúci z krajov mimo dosahu našej vysielacky sú úplne prekvapení tunajšími konsolidovanými pomerami. Komentujte to patrične. SNR.“ (VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/4.) A opätovne 3. 10. 1944: „Žiadame znovu, aby rozhlas vzhľadom na malý dosah našej vysielacky podrobnejšie referoval podľa odoslaných zpráv o udalostiach na Slovensku a území ČSR nie na poslednom rade; aj výňatkami z tlače denne zasielanými.

Vedzte, že východné najmä však západné Slovensko a Bratislava nie sú o nás dostatočne informovaní, o tunajšom hnutí kolujú tam najrôznejšie chýry.“ (Tamtiež. O 100200/44.)

³ Druhá časť rádiogramu pochádza pravdepodobne od Zdeny — Krátkeho.